

פרוטוקול מס' 59

מישיבת ועדת העבודה שהתקיימה ביום ו'
ט"ו בתמוז תשל"ד, 5.7.74, בשעה 08.40

נכחו:

חברי הועדה:

ש.א. אלמוזלינו - יו"ר
י. ארידור
ה. זיידל
מ. גז
מ. ורטמן
י. יודין
ל. דיציאן
ח. שמעוני
א. מויאל

מוזמנים:

מר גוראל - מנכ"ל משרד העבודה
מר שרמן - מנכ"ל משרד הקליטה
ע. ברוך - משרד הקליטה
ד. כוכבי - שרות התעסוקה
א. כהן - סגן מנהל המרכז האקדמאי לתעסוקה
ר. דוד - משרד המסחר והתעשייה

מוכיר הועדה:

י. שומרון

רשם:

"חבר המתרגמים"

סדר היום:

1. מסקנות והמלצות ועדת העבודה בדיון על בעיות שיכון ותעסוקה בקרית שמונה.
2. מסקנות והמלצות ועדת העבודה בנושא פיטורי עולים ממקומות עבודתם והמשבר החמור בקליטה.

1135-

(נתקבל) כ"ט 14.7.74

ש. ארבל - יו"ר:

אני פותחת את הישיבה ומברכת את מנכ"ל משרד הקליטה החדש מר שרמן. אני רוצה לומר שאני שמחה על כך שמר שרמן, שהיה עובד ותיק של משרד הקליטה ופרש לפני שלוש שנים, נענה לפנייה אליו לחזור ולהיות מנכ"ל משרד הקליטה, כי תרומתו לענייני הקליטה היתה רבה וחשובה. אני מאחלת לו הצלחה בתפקיד החדש שלו ומקווה ששיתוף הפעולה ששרר בינינו לבין משרד הקליטה בתקופת כהונתו יעמיק עוד יותר, וענייני העולים ובעיות העולים ימצאו את פתרונם בצורה המניחה את הדעת, אשר תאפשר קליטה טובה יותר והשתרשות של העולים בארץ, בחייה ובכלכלתה. מצדנו אנו מבטיחים שיתוף פעולה הדוק כפי שעשינו במשך כל השנים. יש לנו על סדר היום שני נושאים. נושא אחד שקשור בהמלצות ועדת העבודה בדיון על בעיות שיכון ותעסוקה בקרית שמונה. הנושא השני הוא המלצות ועדת העבודה בנושא פיטורי עולים מעבודתם והמשבר החמור בקליטה. אני מציעה שנתחיל בעניין הקליטה ולאחר מכן נעבור לנושא השני של התעסוקה והשיקום בקרית שמונה.

1. מסקנות והמלצות ועדת העבודה בנושאים בעיות שיכון ותעסוקה בקרית שמונה.

ש. א. אלמוזלינו - יו"ר:

אנחנו קימנו דיונים בנושא הזה בצורה רחבה ומקיפה, אבל נשארו חייבים לנו תשובות מר כוכבי בנושא הזה ומשרד המסחר והתעשייה. הופיעו כאן בזמנו מר דן תיכון ומר לאור. בהזדמנות זו אני רוצה להציג בפני חברי הוועדה את מר ראובן דוד ממשרד המסחר והתעשייה שבא במקומו של דן תיכון, והוא יהיה עוזרו של שר המסחר והתעשייה לענייני איזורי הפיתוח. אני מאחלת לו הצלחה בתפקידו ומקווה שיעשה יותר ממה שנעשה עד כה באיזורי הפיתוח. הייתי רוצה לדעת אם יש לכם איזה הצעות להציע לנו, או שאתם מעדיפים שנקרא את הטיוטה שהכנו בקשר לזה ותתייחסו לנקודות שנגיע אליהן.

י. שומרון:

ועדת העבודה ערכה ביום חמישי ו' בניסן תשל"ד 18.4.74 בקור בקרית שמונה במסגרת המעקב אחר התפתחויות בעירות פיתוח. בעקבות הבקור החליטה הוועדה לערוך בירור מקיף בבעיות שיכון ותעסוקה בישוב זה. הוועדה קימה שלוש ישיבות ושמעה את נציגי משרד השיכון, משרד המסחר והתעשייה, נציגי עיריית קרית שמונה ונציגי ההסתדרות. במהלך הדיון קבלה הוועדה נתונים כלליים כל מצב קרית שמונה והסברים מפורטים, כולל תוכניות בניה ופיתוח בנושא שיכון ותעסוקה.

א. כללי

לפי המפקד האחרון, אשר המספרים שהוגשו בעקבותיו נמצאו נכונים עד קיץ 1972, התגוררו בקרית שמונה 15.200 אלף תושבים שהם כ-3400 משפחות ומאז לא היו במקום שנויים מהותיים. בהשוואה למפקד הקודם שנערך ב-1961 נוספו במקום כ-3400 נפשות שהם 28.8% ומאז 1965 נקלטו בקרית שמונה כ-430 משפחות חדשות, כאשר עיקר הגידול מקורו בקיבוצי ומושבי הסביבה או מהערים הגדולות.

י. ארידור:

כשכתוב מקורו בקיבוצי ומושבי הסביבה, הכוונה היא שאנשים מקיבוצים עברו לקרית שמונה? יש כאלה מבחינה עובדתית?

ר. דוד:

כן, אלה הם נתונים מהימנים שיש ביד משרד המסחר והתעשייה.

י. שומרון:

" תרומת העלייה לקרית שמונה מאז 65 הסתכמה ב-65 משפחות. באותה תקופה עזבו את קרית שמונה 500 משפחות, ז.א. כ-2500 נפש. קרית שמונה נמנית על עירות הפיתוח שמורגשת בהן ירידה במספר האוכלוסין מאז סיום העלייה הגדולה מארצות המאגרב. יחד עם זאת מציינים כי כל השנים היתה קיימת תוספת אוכלוסיה בעלת נתונים טובים מבחינת השכלה וכשירות מקצועית, אולם חלק מאוכלוסיה זו עזב את העירה לאחר תקופת מה, לאחר תקופת השתכרות יחסית גבוהה. האוכלוסיה שהשתקעה במקום מאז 65 יחסית משכילה יותר, בעלת

רווחה גדולה יותר ושעור בעלי ההכנסה הגבוהה בתוכה ניכר. כ-50% מכלל המפרנסים בעירה מועסקים בתעשייה, ובולט מספר המשפחות שבהן יש יותר ממועסק אחד. לפי נתונים האחרונים נהנית קרית שמונת מתעסוקה מלאה וניכר אף מחסור בכוח אדם בתעשייה.

ש.א. אלמוזלינו:
האם יש הערות עד כאן? אני רוצה לומר שאת הדברים הללו לקחנו מתשובותיהם של נציגי המשרדים השונים שהוזמנו לכאן. אלה לא דברים שהוצאנו מאיזה מקום, אלא הסתמכנו על אותם נתונים.

ד"ר דיציאן:
האם יש איזה שהוא נתון חמוכיח על אירידת מספר האוכלוסין והחלפת האוכלוסיה. האם נמסרו לנו נתונים המסבירים את העזיבה, ולמעשה יש פה ירידה כללית של אוכלוסיה. כאן קבלנו שנוספו 430 משפחות ועזבו 500 משפחות.

ר. דוד:
זה די ברור, אחד הדברים היסודיים הוא ענין הקטיושות.

יו"ר ש.א. אלמוזלינו:
הנימוקים רבים ושונים ובאים לביטוי גם במסקנות שאנו אח"כ מסיקים אותן. אינני חושבת שכדאי לציין כאן מדוע עוזבים. אמרנו שזה בגלל המצב הבטחוני השורר שם לא מהיום אלא במשך כל הזמן.

ד. כוכבי:
אני רוצה להוסיף כאן בפסקה 50% שמתעסקים בתעשייה ובמלאכה.

י. שומרון:
ב. מצב השיכון: באפריל 1974 היו בקרית שמונה 4875 דירות בהחזקת חברת עמידר מתוכן בשכירות 3122 וברכישה 1333 דירות. נמסר כי 900 משפחות מתגוררות בדיור צפוף.

ר. דוד:
המספר הנותר הוא של דירות ריקות.

י. שומרון:
נמסר כי 900 משפחות מתגוררות בדיור צפוף וכי חייבים לטפל בהטבת תנאי המגורים של 800 משפחות. כ-170 זוגות צעירים - חלק לא גדול מצעירי המקום נרשמו לדיור לזוגות צעירים. שכר הדירה בדירות עמידה הוא בגובה של לירה אחת למ"ר לחודש. משפחה בת עשר נפשות ומעלה זוכה בהנחה של 50%.

ה. זיידל:
יש לי הערה. מה ז.א. נמסר? ועדת העבודה אינה יכולה לכתב נמסר. או שהיתה כותבת למי נמסר או נכתב ע"י מי נמסר ואז נוכל לדעת מי המוסר האחראי.

ר. דוד:
בקשר לדירות ריקות יש לי הערה אחת. המדובר הוא בשכונה מאד ירודה, בשכונת הרפתנים. אלה דירות מתחילת שנות החמישים שאף אחד איננו רוצה לגור בהן.

יו"ר ש.א. אלמוזלינו:
ההערה של ה. זיידל נכונה בהחלט. נמסר ע"י משרד השיכון. כך נדע מי אחראי באמת.

י. שומרון:
ג. מצב התעסוקה: בקרית שמונה 97 מפעלי תעשייה ומלאכה המעסיקים כ-1900 עובדים. בנוסף לכך מועסקים עוד כ-420 עובדים במפעלי התעשייה שבסביבה. במפעלי התעשייה של קרית שמונה מועסקים כ-300 עובדים מחוץ למקום בעיקר דרוזים ומעט מתושבי חצור. סה"כ ההשקעות במפעלים במקום הוגעו ל-95 מליון לירות. חוכנית העבודה של מסחר ותעשייה לשנת התקציב 74/75 כוללת הקמת שני איזורי תעשייה חדשים בהשקעה של כ-3½ מליון לירות, מבנה תעשייה בהשקעה של 6 מליון לירות, מכבסה מודרנית בהשקעה של 8 מליון לירות, מוסך גדול בהשקעה של 12 מליון לירות ומפעלים אחרים בהם מפעל מתכת ואלקטרוניקה, לרבות

הרחבת מפעלים. סה"כ ההשקעות בתקופה זו יעבור את הסך של 60 מליון ל"כ אשר חלקו של משרד המסחר והתעשייה הוא 70% מהסכום הנ"ל. (הכוונה לרבות השקעה במפעלים קיימים). קרית שמונה היא איזור פיתוח א' מועדף במעמד מפעלים הסמאושרים. מתוך העיון בחומר שהוגש לפני הועדה, שיחות עם תושבי המקום ושמיעת דבריהם של נציגי הגופים הציבוריים והמשרדים הממשלתיים היגיעה ועדת העבודה למסקנות הבאות.

ה. זיידל:
לדעתי אנו צריכים לציין גם את המועצה המקומית: "כאן אנחנו מגיעים למסקנה על בסיס שמיעת דבריהם של המשרדים הממשלתיים וגופים ציבוריים וגם נציגי השלטון המקומי. אנחנו שמענו אותם וצריכים לציין זאת.

יו"ר ש.א.אלמוזלינו:
אנחנו ציננו זאת בהתחלה, בדף הראשון. אם אנחנו אומרים גופים ציבוריים מקומיים, זה כולל גם את העיריה וגם את מועצת הפועלים המקומית. נוסיף את המילה מקומיים.

ד"ר דיציאן:
או שלא חוזרים כלל על כך, או שצריך להדגיש פעם שניה את נציגי העיריה.

ש.א.אלמוזלינו - היו"ר:
אני באמת חושבת שאין צורך לחזור עוד פעם אלא לומר רק: בדיון שקימה הועדה.

י. שומרון:
1. ועדת העבודה קובעת כי התפתחותה של קרית שמונה והשחרשוח האוכלוסייה בה היתה קשורה בנסיבות המיוחדות של ישוב ספר זה. תושבי המקום צעירים כמבוגרים הוכיחו כושר עמידה לנוכח התנגדות המחבלים, הפגזות, הסתננויות והרציחות המחרדות באפריל 74, נשארו במקום והיביאו רצון לקשור את עתידם עם התפתחותה של עיר זו.

ה. זיידל:
לי יש הערה. הסתננויות ורציחות מחרדות שהגיעו לשיאן באפריל 74. כך כפי שכתוב יכול להסתבר כאילו כל הדברים קרו רק באפריל 74, אבל הנכון הוא שהתרחשו כל הזמן והגיעו לשיאן באפריל 74.

ד"ר דיציאן:
אני לא יודע אם צריך לכתב שצעירים ומבוגרים הוכיחו כושר עמידה לנוכח התנגדות והתגברות המחבלים, לנוכח העובדה שציננו כי 20% מכלל האוכלוסייה התחלפו.

ש.א.אלמוזלינו:
אנו מתכוונים כמובן לאלה שנשארו שם ובאמת הוכיחו זאת. זה אחד הדברים החשובים שצריך לציין אותם.

י. יודין:
אני מסכים למה שנאמר כאן בסעיף 1, אבל אני חושב שמוכרחים להוסיף שעם זה הועדה מציינת כי יש מקום לפעילות עצמית של התושבים להתענינות רבה יותר בפתרון בעיות פיתוח המקום. אני מציע אתזה כסעיף ביניים בין סעיף 1 ל-2.

ש.א.אלמוזלינו:
את זה אפשר להוסיף כסעיף אחר אם נחליט שאין להסתפק במה שכבר הכנו. על כל פנים אינני מתנגדת לזה, תנסח ותעביר זאת לנו.

ה. זיידל:
אני עוד פעם מציין. כתוב כאן "צעירי המקום והמבוגרים הוכיחו כושר עמידה לנוכח התנגשות המחבלים, הפגזות והסתננויות והרציחות המחרדות שהגיעו לשיאן באפריל 74. אם מדובר עד כה החזיקו מעמד ואין מדובר רק בחודש אפריל כפי שזה משתמע מהניסוח, אנו מתכוונים לכל התקופה כשהשיא היה באמת באפריל. אני מתכוון באמת מבחינת הניסוח. הסתננויות היו גם לפני שנה ויותר

י. ארידור:
אני מצטרף לדעתו של ה. זיידל. כפי שזה מנוסח ניתן להבין שהדברים מיוחסים רק לאפריל, ולמעשה קדמה לזה היסטוריה ארוכה. אני חושב שהוא צודק הן מבחינת העברית והן מבחינת העובדות.

ש.א. אלמוזלינו - היו":
אני מאד מקוה שזה אמנם יהיה השיא, משום כך גם ההסתייגות שלי, איננו יכולים לדעת מה ילד יום, אבל אני מוכנה לקבל את דעתכם.

י. שומרון:
2. ועדת העבודה מצינת בצער כי רשויות המדינה לא השכילו למצא דרכים ליצר בקרית שונה מוקדם משיכה לאלפים מחושביה של קרית שמונה, בהם בעלי השכלה ובעלי מקצועות אשר עזבו את העירה לאחר תקופת שהות מסוימת, כדי למשך למקום תושבים הדרושים לגיוון האוכלוסייה במקום וחיוזקה בכוחות המקצועיים בתעשייה, בחינוך ובתרבות. 3. הועדה מצינת בצער ..

י. יודין:
אני מציע שאחרי סעיף 2 יהיה כתוב כי עם זה מצינת הועדה שיש מקום לפעילות עצמית רבה יותר של תושבי קרית שמונה והרשויות המקומיות השונות שלה, למען פיתוח חיי תרבות, חברה ומשק במקום, ולהפגת מתחים חברתיים מוגזמים שהיתה להם השפעה שלילית על חיי הישוב.

ח. שמעוני:
אם מוסיפים את הסעיף הזה אני רוצה להוסיף שתרומתה של הסביבה היתה מועטת והועדה קוראת לישובי הסביבה להרים תרומתם ולא להטיל הכל על תושבי קרית שמונה.

מ. גז:
אני מציעה שקודם נקרא את הסיוטה שהכנו ורק אח"כ נדון על הצעות חדשות. יתכן שמה שמציעים פה כתוספות מופיע בהמשך.

י. שומרון:
הועדה מצינת בצער כי משרד הקליטה לא הצליח להענות לבקשותיהם החוזרות ונשנות של ראשי מועצת קרית שמונה, נציגי מועצת הפועלים ותושבי העיר, להפנות למקום עולים רבים כדי לסייע בכך לגיוון אוכלוסייתה וחיוזקה של קרית שמונה.

מ. גז:
לי ידוע שחוץ מן העולים החדשים שתושבי המקום דרשו להביאם לקרית שמונה, היו גם מתנדבים רבים ממרכז הארץ שהיו מוכנים לעבור לשם ולא ניתן להם הדבר מפני שחסר היה דיור.

מר שרמן:
לגבי משרד הקליטה אנחנו נעשה פעולה מיוחדת כדי להפנות לשם עולים, אנו גם נעודד עולים עצמאיים להשקיע במפעלים ולעשות למען פיתוח המקום. בתוכנית שלנו לבנות שם 50 יחידות דיור בשנה 74/75 כדי שתהיה לנו רובה מסוימת.

י. יודין:
לדעתי יש כאן מקום לשתי הערות נוספות. מלבד ביקורת למשרד הקליטה, ואינני רוצה להתוכח אם מגיעה או לא מגיעה, שתהיינה גם איזה שהן תוצאות. אני חושב שהועדה צריכה לפנות לממשלה לפעל ולעבד תוכנית לפיתוח המקום, תוכנית שתוכל לשמש בסיס לאותה עליה מגוונת. כל אחד מאתנו יודע מה הרכב העליה שהיגיע בשנתים האחרונות ארצה, ואפשרויות קליטה אלה תלויות בפיתוח משקי מסוים כתשתית לקליטה זו. אם יש רק הבעת צער ואין פניה לממשלה, וזה כולל את משרד האוצר, מסחר ותעשייה, העבודה וכו', כי אז אני חושב שזה ישאר בבחינת משאלה. דבר נוסף אני מציע שפה תהיה פניה למשרד הקליטה להקמת רשות קליטה מקומית בהשתתפות המועצה המקומית ונציגי משרדים ממשלתיים אחרים למען הבטחת תאום פעולה בין כל הגורמים כדי שפעולת הקליטה אמנם תוכל להיות תכליתית.

ה. זיידל:
אני חוזר על הצעתי, אני עברתי על כל החומר ובחלק הסופי נמצאות כל החמלצות. אני מציע לחברים לשמוע עד הסוף, לכל אחד יש הערות ואז נוכל להתייחס.

ש.א.אלמוזלינו:
אני מקבלת את הצעתך. את דבריו של ח"כ יודין רשמתי לפני ואני בכל זאת מציעה לקבל את התוספת של מנכ"ל משרד הקליטה.

ר. דוד:
בתוכנית האב לפיתוח, קיימת ועדת שרים לענייני עיירות הפיתוח והיא מינתה ועדת מומחים ואחד התפקידים של הוועדה הוא לתכנן תוכנית אב לכל ישוב וישוב.

י. שומרון:
4. הוועדה מכירה בצדקת טענת הגופים הציבוריים בקרית שמונה כי משרד השיכון בתכנון הבניה והביצוע לא לקח בחשבון את הנסיבות המיוחדות של ריבוי משפחות גדולות בדירות שנמסרו למשתכנים ומסירת שתי דירות קטנות למשפחה גדולה אינה פותרת את הבעיה. הוועדה ממליצה לבדק מחדש את תכנון בנית הדירות לצרכי משפחה גדולה, ולמנוע בכך צפיפות גדולה והיווצרות משכנות עוני חדשים. כן ממליצה הוועדה לבדק מחדש את תנאי הרכישה של דירות המיועדות לזוגות צעירים, מתוך מגמה להקל על הזוג הצעיר ולהבטיח לו שיכון בתנאים שהוא יוכל לעמוד בהם. הוועדה ממליצה לבדוק את האפשרות לשחרר מתשלום ראשוני 3000-4000 ל"י מחוסרי יכולת ולקבוע משכנתא נוחה יותר. הוועדה מבינה צער על כך שבשכונה ב' בקרית שמונה נמצא ביוב פתוח הגורם סבל קשה לתושבים. הוועדה רושמת את הודעת משרד השיכון כי ננקטו צעדים להסדרת בעית הביוב בשכונה זו.

י. ארידור:
אני מבין שהדיון בבעיה זו היה כבר לפני זמן, בוודאי עברו חודש-חודשים מאז ההודעה הזו של משרד השיכון בעניין הביוב. לפני שאנו רושמים לפנינו דבר כזה, הייתי רוצה לדעת מה נעשה במשך החודש הזה בעניין הביוב. אני רוצה לדעת אם נעשו התחלות בנושא הזה, גם אם לא הוסדר הדבר באופן סופי. אנו צריכים לשאל, שכך אחרת אנו רק רושמים זאת. ביוב פתוח זה דבר חמור מאד.

ש.א.אלמוזלינו:
אינני יודעת במדויק. יש לשאל את משרד השיכון. יש להניח שגם אם התחילו לתכנן ולעשות משהו, בוודאי לא גמרו את העבודה. אנחנו רושמים את ההודעה שלהם שינקטו הצעדים להסדרת הבעיה, זה בהחלט חשוב.

ד"ר דיציאן:
אני הייתי מוסיף ומביע תקווה שהמטרד יעלם.

ח. שמעוני:
בתחילת סעיף 4, נדמה לי שבזה שאומרים שמסירת שתי דירות קטנות למשפחה מרובת ילדים אינה פותרת את הבעיה, אנו מתעלמים כאן משני דברים. (א) משרד השיכון לא ילכו לפתרון הזה. (ב) התושבים לא יראו את הפתרון הזה. בינתיים, עד שלא יבנו דירות יותר גדולות זהו הפתרון האפשרי. רק להצביע על השלילי שבפתרון מסוג זה יחטיא את המטרה. אני מציע להוציא את הפסקה שמסירת שתי דירות למשפחה אינה פותרת את הבעיה, כי זה בינתיים הפתרון הכמעט יחידי.

ש.א.אלמוזלינו:
אני בהחלט מקבלת הצעה זו.

ה. זיידל:
אנו שוב חוזרים פה על המילים "נציגי הגופים הציבוריים". מה פירושו של זה? או נפרט מי הם או נכתב נציגי המקום. אפשר גם לפרט עיריה ומועצת פועלים.

י. שומרון:
יחד עם זאת מביעה הוועדה הערכה למשרד השיכון ולחברת עמידר על המעקב המתמיד אחרי צרכי קרית שמונה, הגישה הדינמית בהחלפת דירות של משפחות מרובות ילדים והריסת מבנים שאינם ראויים למגורים תוך הצעת דיור חליף למשתכנים. הוועדה רושמת לפנייה את הענותו של משרד השיכון להקצות את חדרי הבטחון הצמודים לדירות ללא חשלום. 5.

הם לא אמרו ללא תשלום, הם הציעו למסור אותם במשכנחא עומדת או הלוואה עומדת.

ד"ר דיציאן:

אנחנו צריכים לכתב שאנחנו דורשים את זה ללא תשלום, למרות שהם אמרו שזה ימסר בהלוואה עומדת. בוודאי שדבר כזה צריך להיות ללא תשלום!

י. ארי דור:

המצב היום הוא כזה: הסכום של חדר הבטחון מתוסף לסכום הדירה, אבל לא גובים אותו בפועל מן הדייר. אני מציע שהעניין הזה יבדק בצורה מדויקת, כי ברגע שמתחייבים על ענייני תשלום אפשר לדרוש את זה. כרגע לא גובים את הסכום, אבל ברגע שהדייר רוצה למכר את הדירה, אז הסכום הזה מופעל.

ר. דוד:

אינני מבין למה אז צריך להפעיל את תשלום חדר הבטחון, הרי גם הדייר השני צריך חדר בטחון. אם כל חדרי הבטחון יהיו ללא תשלום, אז אף אחד לא יגבה כסף בשביל זה מפני שזהו נכס של המדינה.

י. ארי דור:

אני ממליצה שאנחנו לא נכתב הועדה רושמת לפנייה... אלא הועדה ממליצה בפני משרד השיכון להקצות חדרי בטחון צמודים לדירות מבלי שהדבר יהווה עול כספי על הדייר.

ש.א. אלמוזלינו:

כאן אנו נכנסים לבעיה אחרת של הדירות בשכירות. ברגע שהדירה היא בשכירות ודמי השכירות נקבעים לפי גודל הדירה, ברגע שמתוסף עוד על שטח הדירה, אוטומטית דמי השכירות עולים ולכן יצטרכו לבדוק את העניין מחדש. ההמלצה הזאת תכלול גם את הדיור האחר.

ר. דוד:

גם שם יצטרכו לשחרר אותו מהתשלום עבור חדר בטחון. זאת היא ההמלצה שלנו. "הועדה ממליצה ופונה למשרד השיכון להקצות את חדרי הבטחון הצמודים לדירות מבלי שהדבר יוטל על המשתכן".

ש.א. אלמוזלינו:

5. הועדה רושמת לפנייה את הודעת שר האוצר שנמסרה בעקבות האסון בקרית שמונה, בעניין החוכנית הבאה לפיתוחה של העיר והקצאת כספים למטרה זו: יוקמו שלושה מעונות גן נוספים, עשר יחידות גן נוספות במתכונת של יום לימודים ארוך, בי"ס ממלכתי נוסף שיכיל 12 כיתות, תכנון לבי"ס נוסף לחינוך מיוחד, בנין לחטיבת בינים ולחינוך ממלכתי, 31 אולמות התעמלות.

י. שומרון:

היתה הצעה לא לכלול את איזורי הפיתוח הרגישים בתוכנית הצמצומים אבל היא נדחתה.

ד"ר דיציאן:

ברגע שאנו רושמים לפנינו את הודעת שר האוצר ומתחילה הקפאה בתוכניות בניה אין לזה ערך. אנו נקבל את ההמלצה הזו, אבל לגבי הפרסום אני מציע שיהיה לך דיון עם משרד האוצר. לפחות אני מציע לפרסם את תאריך מסירת הודאת האוצר

ה. זיידל:

לא, איננו מקבלים החלטות בהתאם לתוכנית הכלכלית החדשה. אנחנו דנו בתוכנית עוד לפני קבלת ההחלטות האחרונות של הממשלה וכך גם חייבים לפרסם את זה. החוכנית היא תוכנית, גם אם דוחים את ביצועה לשישה חודשים, אין זה אומר שהתוכנית בוטלה. את הצעה לגבי הכנסת התאריך אני מקבלת.

ש.א. אלמוזלינו:

אנו מביאים כאן את הודעת שר האוצר וכלל אינני מבין מדוע אנו צריכים להתיחס להשלכות שיהיו לתוכנית ההקפאה. אני מתנגד לציון התאריך, מפני שזו הזמנה לבוא ולומר לנו: אז אמרנו ככה, אבל תוכניות ההקפאה דוחים את ההחלטה אנחנו פחאום נעשה סלקציה איפה אפשר לקצץ? הם אמרו ואנחנו עומדים על זה. שיקצצו במקומות אחרים.

ח. שמעוני:

ש.א.אלמוזלינו:
גם אני סבורה שאיננו צריכים לציין את התאריך. אנו קבלנו את הודעת שר האוצר וכלל אין צורך לציין את התאריך שבו ניתנה ההודעה.

י. שומרון:
הועדה רשמה גם את התוכנית המפורטת של שר האוצר לתקציבים עבור הרחבת מוסדות וסידורי בטחון בהם. כן רשמה הועדה את הודעת שר האוצר בדבר הקצאת משאבים לבניית 1100 יחידות דיור חדשות בקריית שמונה ושיפור 900 דירות ישנות לאחר פינוי המשפחות המתגוררות בהן.

ד"ר דיציאן:
אני מצטער, אבל לא היה כתוב 900 דירות לשיפוץ. מנכ"ל עמידר הודיע באופן מפורש שחלק ניכר מן הדירות מיועד להריסה ולא לשיפוץ. אבקש לעיין בפרוטוקול.

ש.א.אלמוזלינו:
זה נכון, נבדוק בפרוטוקול ונכניס בהתאם, אולם אני מציעה לא לכתב בכלל 900 דירות, אלא להסתפק בציון שיפוץ דירות ישנות הראויות לשיפוץ. ובכך מחקנו את ה-900

י. שומרון:
הועדה בדעה כי יש לפתח מקורות תעסוקה מתאימים והולמים לבני המקום המשתחררים מהצבא והרוציסלבנות את עתידם בקריית שמונה, לרבות מקורות תעסוקה שיאפשרו משיכתם וקליטתם של זוגות צעירים ממקומות אחרים בארץ, ובמיוחד עולים חדשים.

י. יודין:
אני מציע בסעיף 5 לרכז את בעיות השיכון ואת בעיות התעסוקה והפיתוח בסעיף 6. כך זה יהיה יותר הגיוני.

ש.א.אלמוזלינו:
זה נכון. על תעסוקה יהיה סעיף נפרד ולא קשור לתוכנית האוצר. זה יהיה שייך לסעיף 6.

י. שומרון:
הועדה רשמה לפנייה את הודעת נציג משרד המסחר והתעשייה כי בשנת התקציב 74/75 יושקעו בפיתוח התעשייה בקריית שמונה, לרבות תעשיות מתוחכמות כ-60 מליון לירות. הועדה מצינת בהערכה את הודעת משרד השיכון בענין בנית שכונת אשכול, הקמה על יסודות שכונה שבה הדיור עתה פגום, והמתוכננת ל-1600 יחידות דיור אשר מיועדות להיות שכונה ברמה גבוהה, עם המוסדות הציבוריים הנחוצים והמתאימים לאוכלוסיה במקום. הועדה ממליצה להענות לדרישות מערכת החינוך והמפעלים התעשייתיים בקריית שמונה, ליעד דירות מתאימות למורים ולבעלי מקצועות אקדמאים כדי לאפשר משיכתם למקום.

ש.א.אלמוזלינו:
אנו כבר הערנו שכל מה ששייך למשד השיכון יש לרכז בפסקה אחת.

ד"ר דיציאן:
האם אנחנו באמת חושבים שבשנת התקציב 74/75 תהיה תוספת של 8000 נפשות בקריית שמונה? אנו מדברים כאן על 1600 יחידות דיור.

ש.א.אלמוזלינו היו":
כבר אמרתי שאת הקטע ששייך למשרד השיכון נעביר למקום בו אנו מדברים על השיכון.

ה. זיידל:
מבחינת הניסוח אינני מבין משהו. הועדה מצינת בהערכה את הודעת משרד השיכון בענין בנית שכונת אשכול שקמה על יסודות שכונה שבה הדיור עתה פגום 1600 יחידות דיור המיועדות להיות שכונה ברמה גבוהה, עם מוסדות....

י. יודין:
בהתאם למה שדובר, אני מציע החל מ"הועדה מציינת בהערכה את הודעת משרד השיכון בענין שכונת אשכול והלאה... לצרף לסעיף 5, ואילו בסעיף 6 נוסיף מה

שקשור לענין התעסוקה. כמו כן אני מציע להוסיף פסקה אודות תוכנית לטווח ארוך לפיתוח כלכלי של המקום למען קליטה הן של עולים והן של הנוער המקומי.

ש.א.אלמוזלינו :

התוכנית של משרד מסחר תעשיה אינה מיועדת לשנה אלא לכמה שנים.

ר. דוד :

כאן הכוונה למפעלים שכבר אושרו בשנת 1974.

י. יודין :

אינני בטוח שתוכנית כזו אמנם מספיקה לפיתוח מקום אם מחכוונים לקליטה עליה,

לקליטת צעירים בגרי צבא וכו'.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר :

אנחנו מסכימים שהחל מ"הועדה מציינת את הודעת משרד השיכון... " זה יעבור לפסקה 5. הסיפא של 5 יעבור ל-6 כי הוא קשור בתעסוקה. אם רוצים להוסיף לתעסוקה משהו בבקשה.

מר גוראל :

אולי כדאי להוסיף שנציגי מפעלי התעשיה יחד עם נציגי משרד מסחר ותעשיה סכמו שמקיימים גם מרכז להכשרה, וזה בנוסף לבני קרית שמונה שלומדים במרכז ההכשרה הקיים עכשיו באילת השחר.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר :

אנו נצרף את זה באותו מקום שבו אנו אומרים "הועדה תדאג לפתח מקורות תעסוקה מתאימים והולמים לבני המקום המשתחררים מהצבא והרוצים לבנות עתידם בקרית שמונה, לרבות מקורות תעסוקה שיאפשרו משיכתם וקליטתם של זוגות צעירים ממקומות אחרים בארץ. הועדה רשמה את הודעת מנכ"ל משרד העבודה על הקמת מרכז...".

ח. שמעוני :

אם את מוסיפה את זה פה, זה כאילו בזה את מביעה את כל המשאלה של הועדה, אבל למעשה זה רק חלק קטן. קודם את מביעה משאלה ואח"כ את רושמת לפניך, וכאילו בזה מצאת את כל הפתרון.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר :

זה חלק קטן אולי, אבל בכל זאת חלק מהפתרון עצם ההודעה מעידה על כך שהולכים לקראת פתרון. אפשר להגיד שזה ראשית הפתרון.

מר גוראל :

זו לא ראשית, אנו כבר הקמנו מרכז להכשרה מקצועית באילת השחר שבני קרית שמונה כבר לומדים שם, זה המשך אבל בוודאי לא ראשית.

ש.א.אלמוזלינו :

אם כך נמחק את הראשית ונמחק את המשך נרשום את ההודעה ובוה נסתפק.

י. שומרון :

7. הועדה מציינת בדאגה את ההתראות של נציגי משרד השיכון ונציגי משרד המסחר והתעשיה, כי קיים חשש שבגלל העדר כוח אדם מקצועי בבניה, לא יבוצעו במועדס הפרויקטים שעליהם הוסכם. לפי הנתונים קיימת תחרות בין הגורמים הממשלתיים והציבוריים במשיכת קבלנים לביצוע עבודות שונות במקומות אחרים. הועדה מתרעה על כך כי קרית שמונה זכאית לעדיפות בפיתוח ויש לדאג להגשמת ההבטחות שניתנו. בהקשר זה קואת הועדה לקבלנים פרטיים ויוזמי השקעות מהארץ ומחו"ל לקבל על עצמם השקעות ומשימות בניה ופיתוח בקרית שמונה למען רווחת האוכלוסיה במקום ולמען המדינה כולה. הועדה קוראת ליתר תאום בין משרדי הממשלה השונים הממונים על ביצוע הפרויקטים הללו.
8. הועדה סבורה כי קרית שמונה זקוקה לגיוון רבדי האוכלוסיה שלה, ובהקשר לכך ממליצה הועדה בפני הגורמים העוסקים בכך לנקוט בצעדים בלתי שגרתיים. בין הצעדים האלה מבצע להקמת מאה וילות בתנאי תשלום מיוחדים אשר ימשכו

למקום רובד אוכלוסיה חיוני וכן הקלות למשכנים בדירות שכורות.

ג. דוד:
בטרמינולוגיה של משרד השיכון יש לזה שם הרבה יותר יפה: בנה את ביתך בקרית שמונה. אדם מקבל חלקת אדמה והלוואות ועזרה בבניית הבית והוא בונה אותו לבד כפי שהוא מוצא לנכון. זה נקרא בנה ביתך בקרית שמונה.

ה. זיידל:
אני מציע להשאיר "הועדה סבורה כי קרית שמונה זקוקה לגיוון רבדי האוכלוסיה שלה ולכן ממליצה הועדה בפני הגורמים העוסקים בכך לנקוט בצעדים בלתי שיגרתיים שיוכלו למשוך רבדי אוכלוסיה חיוניים.

ש.א. אלמוזלינו:
אני מסכימה שנכתב "ינקטו צעדים בלתי שיגרתיים אשר ימשכו למקום רובד אוכלוסיה חיוני וכן להקלות למשכנים בדירות שכירות". מחקנו וילות.

י. שומרון:
9. הועדה ממליצה בפני אנשי קרית שמונה ליזום הרחבת תעסוקת נשים ופנסיונרים לצרכי תחזוקה של מבני ציבור וגינות, כדי למלא בהם את המגמה של העברת הספול מידי גורמים שמחוץ לקרית שמונה.

י. ארידור:
אני לא מתנגד שיהיה כתוב "ליזום הרחבת תעסוקת נשים ופנסיונרים" מפני שאלה הם אותם סוגי אוכלוסיה שעובדים פחות מסיבות טבעיות מאשר אחרים. אבל מדוע דוקא לצרכי תחזוקה של מיבני ציבור וגינות? מדוע אנו צריכים להצמיד עבודה של נשים ופנסיונרים דוקא לצרכי תחזוקה של מבני ציבור? אני חושב שיש בזה מידה מסוימת של פגיעה ואפשר למחוק את זה. מספיק אם נכתב: ליזום הרחבת תעסוקת נשים ופנסיונרים כדי למלא בהם את המגמה של העברת הספול מידי גורמים שמחוץ לקרית שמונה. במה שהם יעסקו - זה כבר בהתאם לתנאי המקום.

ד. כוכבי:
בישיבה הקודמת נאמרו דברים ע"י מנהל עמידר שהגינות אינן מופעלות מפני שסניף המשקם במקום איננו נוחן מספיק חשומת לב לזה, אינו מספח את הגינות. לידיעת חברי הכנסת, המשקם מספל בקרית שמונה ב-1250 יחידות, מהן 493 יחידות ששם הוא עוסק גם בחצרנות. המשקם מעסק באמצעות המועצה המקומית 113 עובדים, ולאחרונה הפחיתו ב-11, וזאת משום שיש לו עבודות נוספות שהוא יכול להעסיק בהן את העובדים אבל המועצה איננה מאפשרת להוריד אותם. המשקם מסוגל על פי הארגון שלו להקיף גם יותר. כהוכחה לכך: מידי שנה מתוספות יחידות דיור אשר מעבירים לספול המשקם. מ-69 הוסיפו 322 יחידות, מ-124 70, ב-280 71, ב-72 רק 90 יחידות וב-73 רק שלושים יחידות. כאשר אומרים לעודד מגמה של העברת הספול מידי גורמים שאינם מחוץ קרית שמונה, אינני יודע מה הכוונה, אבל המשקם שמטפל בעבודות האלה מעסיק בהן בעיקר אוכלוסיה שאיננה יכולה לצאת לעבודות אחרות. אי אפשר לראות במשקם גורם זר. אם זה להרחבת תעסוקה כללית, לצורך הישיבה אני רק אתמול בקשתי מספרים אחרונים. בקרית שמונה אין אפשרות לספק 157 עובדים מהם 50 נשים, הנוהרים ברים הנדרשים לכל סוגי העבודות: מתכת, טקסטיל וכו' שיהיו מועמדים לקורסים שונים. אם אני רואה לפני את המטרות שמשרד המסחר והתעשייה הציב לעצמו, שזה הרחבת התעסוקה, הרחבת מפעלים מקומיים לעזמת האוכלוסיה המתוספת בין אם זה מכוח העלייה או מבנים משוחררי צבא, דומני שהמלצה לזרוז עוד יותר הרחבת מקורות תעסוקה, אינני יודע אם זה ישיג את מטרתו. כל מי שרוצה ונכון לעבוד ממילא שמים אותו. אני מציע למחוק את כל הסעיף הזה.

ש.א. אלמוזלינו:
האם כולם מסכימים למחוק את הסעיף הזה? אם כן אנו מוחקים אותו.

י. שומרון:
לאחר עיקוב מקרוב אחר פעולות עיריית קרית שמונה והגורמים הממשלתיים לאחר הרצח המחריד שבצעו המחבלים בקרית שמונה, מצינת הועדה בהערכה את המאמצים

שהושקעו בהחזרת החיים לתקנם, הרגעת הרוחות מבחינת היחסים שבין תושבי המקום ובני העדר הדרוזית העובדים בקרית שמונה. 10. הועדה מבקשת ממשרדי הממשלה הנוגעים בדבר לדווח לה בתום ששה חודשים על ההתקדמות שחלה בביצוע התוכניות שהותוו בכל הנוגע לקרית שמונה.

י. ארידור:
אני מציע שנקבע תאריך. היות ואנו עומדים בחמישי ביולי, נקבע עד 31.12.1974, עד סוף השנה. אני רוצה שלמשרדי הממשלה לא תהיה גמישות בפירוש הזמן. אני מבקש שאנחנו נקפיד שבועים-שלושה קודם לתבוע מהמשרד את הדיווח. יש לי הרושם שאנו לא מקפידים על דברים כאלה.

ח. שמעוני:
אנו יכולים לקבוע לעצמנו לחזור לדון בנושא בעוד זמן קצוב.

י. ארידור:
זה נכון, נקבע סעיף האומר שהועדה תשוב לדון בנושא בעוד פרק זמן מסוים.

ש.א. אלמוזלינו היו"ר:
איננו צריכים להחליט עכשיו שנחזור לדון בנושא. לחזור לדון אנו יכולים תמיד, הרי את הנושא כולו העלינו ביוזמתנו. את הדיווחים כמובן אביא לידיעת הועדה ממש כפי שנהגתי בענין מעלות. האם יש משהו להוסיף בענין זה?

מ. ורטמן:
אני מציע להוסיף את מה שהציע ח"כ יודין אבל עם מבוא: הועדה פונה לממשלה לסייע וכו' בלי המשפט של ההשפעה השלילית.

ש. חביב:
אני מוסיף עוד סעיף: הועדה קוראת לישובי הסביבה לתרום תרומה ממשית לגיבוש חיי החברה והתרבות בקרית שמונה ולפתח עזרה הדדית ויחסי גומלין ביניהם לבין קרית שמונה.

ש.א. אלמוזלינו - היו"ר:
זה סעיף טוב מאד ואנו בהחלט מקבלים אותו. לגבי הודעת המנכ"ל רשמנו אותה כהמשך לסעיף 3. אנו גם מקבלים את התוספת שהביא ח"כ ורטמן להצעתו של יודין שהועדה פונה לממשלה ללגורמים הציבוריים השונים לסייע בידי תושבי המקום לפתח חיי תרבות, חברה ומשק במקום. גמרנו עם ענין קרית שמונה ואנו עוברים לנושא השני שעל סדר היום.

2. פיסורי עולים ממקומות עבודתם ומשכר הקליטה. החומר.

אני מציעה שנתחיל לקרא ונציגי המשרדים יעירו מה שיש להם לומר כשנגיע לדברים

ש.א.אלמוזלינו - היו"כ:

הקונקרטיים.

מסקנות והמלצות ועדת העבודה בנושא "פיסורי עולים ממקומות עבודתם והמשכר

י. שומרון:

החמור בקליטה".

אני חושב שמספיק אם נאמר מסקנות, לשם מה צריך לציין גם המלצות? הדבר אמור

ה. זיידל:

לגבי שני הנושאים שאנו עוסקים בהם.

זה מחקבל.

ש.א.אלמוזלינו יו"ר:

בישיבת הכנסת מיום י"ט באדר תשל"ד,

י. שומרון:

13.3.74 הוחלט להביא לדיון בוועדת

העבודה את ההצעה לסדר היום של ח"כ ז. שובל בנושא פיסורי עולים ממקום עבודתם והמשכר החמור בקליטה. ועדת העבודה קימה שלוש ישיבות לדיון בנושא זה, ושמעה את נציגי משרד הקליטה, נציגי משרד המסחר והתעשייה, נציגי הסתדרות המהנדסים, נציגי הסתדרות ההנדסאים והטכנאים ונציגי ההסתדרות. (בניסוח הסופי יכתב רק פעם אחת נציגי...)

יש לי הערה כללית. הכותרת היא מרשימה מאד. אנו למעשה מדברים רק על אקדמאים,

מ. ורטמן:

אני סבור שיש לציין זאת. גם אם איננו יכולים לשנות את הכותרת שכן לא אנחנו בחרנו בה, יש מיד לאחריה לציין זאת.

מה שנאמר במליאת הכנסת איננו יכולים לשנות. בהמשך נדבר רק על אקדמאים.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר:

לאור חשיבות הנושא הועדה. מקדה את

י. שומרון:

דיוניה על בעיות תעסוקת עולים אקדמאים והבעיות הכרוכות בקליטה מקצועית וחברתית של עולים אלה במקומות העבודה. לפי נתוני משרד העבודה שנמסרו לוועדה עלה בשנים האחרונות ציבור האקדמאים בקרב עולים, ובשנת 73/74 היגיעו ל-43% מקרב כלל העולים. על אלה נמנו 2500 מהנדסים, 1100 רופאים, 2000 מורים וכך 1000 בעלי תארים במדעי הרוח וחברה. עולים אקדמאים אלה מתוספים על ציבור האקדמאים בישראל המהווה כ-18% מכלל המועסקים שהוא מהגבוהים בעולם.

אני לא יודע מי מסר את האחוז 18%, הוא מופרז ואיננו נכון. אקדמאים ממש יש רק

מר גוראל:

קצת מעל ל-7%.

יש אקדמאים בעלי 16 שנות השכלה ויותר יש 90 אלף ומשתייכים לכוח העבודה

ד. כוכבי:

זה 76,8% וזה אומר שבפועל יש 69 אלף בטה"כ. זה מבוסס על סקר של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה בסוף 1972.

המצב הוא שהמספרים האלה מורכבים

מר גוראל:

מרכיבים שונים שבאמת אינם מדויקים. זה נכון שיש כעת 130-140 אלף אנשים בכוח העבודה האזרחיים שהם מעל להשכלה תיכונית, אבל אינם נמנים על השכלה אקדמאית. ההפרש בין שני המספרים האלה נובע מכך, אבל גם אז זה לא מגיע ל-18%, אלא ל-13-14%. יש 140 אלף שיש להם השכלה מעל לתיכונית, ולא רק מעל לתיכונית, אלא חלק מהטכנאים שגם אין להם השכלה תיכונית כלולים בהם. מה שקרוי בלועזית פרופסיונליים, ומכאן הטשטוש בין שני המספרים. מכל מקום המספר האבסולוטי שהזכיר מר כוכבי הוא המספר שמהווים האקדמאים בתוך כוח העבודה, מגיע ל-7% וצריך לזכור זאת כי יש לזה משמעויות רבות הן לגבי מסקנות והן לגבי ההמשך. הוא הדין לגבי האחוזים שמופיעים במשפט אחרי המשפט הזה: בתעשה הישראלית... .

ד"ר דיציאן:
אני מציע עוד פעם לבדוק את נחוני משרד הקליטה, אם זה באמת 4500-5500 או 6600 עולים שהם אקדמאים שעלו בשנת 73/74. אני חולק בהחלט על המספר הזה. אלה לא היו אקדמאים. אני יודע מה הגדירו כאקדמאים וזה בהחלט לא מתקבל על הדעת.

ע. ברור:
מדובר באמת לא על אקדמאים. מדובר בבעלי מקצוע אקדמאים, בעלי מקצועות חופשיים וטכניים, אלה הם המרכיבים וזהו בדרך כלל הניסוח שניתן גם ע"י הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה. אני מדבר על 43% וגם על 18% יחד. זה כולל בעלי מקצועות חופשיים וטכניים.

מר גוראל:
אני מבקש כאן לדייק. לצורך הפרקטי היישומי של התעסוקה, לצורך המסקנות התכליתיות והתעסוקתיות, מעניינים האחוזים של 7%, ובתוך המונח של מקצועות חופשיים נכללים גם מוסיקאים, אמנים למיניהם, טכנאים גם הם נכללים כאן. אין לזה מסקנות יישומיות שוות, ואני מציע להשתמש לצרכים שלנו במספרים אחרים. אולי גם כדאי לתקן את ה-43% שזה לא מקרב כלל העולים, אלא מקרב כוח העבודה המועסק ולא מכל העולים. עולים היו הרבה יותר וגם המספר 43% מטעה. מקרב בעלי משלח יד.

ד"ר דיציאן:
אני רוצה לדעת במדויק. בידי נמצאים מספרים מפורטים וכאן כתוב 2500 מהנדסים או שזה כולל גם הנדסאים?

ש.א. אלמוזלינו - יו"ר:
המספר הזה כולל רק מהנדסים ואדריכלים. יחד יש 2486, רופאים ומרפאי שיניים יש 1100. אם הנתונים שבידינו אינם נכונים - עלינו לעדכן אותם.

ד"ר דיציאן:
אין לומר מרפאי שיניים בנשימה אחת עם רופאים, כיוון שיש ביניהם רבים מאד שאף לא גמרו בי"ס תיכון. הם אינם אקדמאים עם כל הכבוד להם. הם בסה"כ עברו בי"ס מקצועי.

ש.א. אלמוזלינו יו"ר:
דברנו על 43%, 43% מקרב בעלי משלח יד שהם אקדמאים, זה נכון? כן, מאשר מר שרמן. על אלה נמנים 2500 מהנדסים ואדריכלים. 1100 רופאים ומרפאי שיניים.

מר גוראל:
אם כך צריך להוסיף יותר מזה. התעניינו בזמנו איך הם נרשמים: בא איש ואומר שהוא מהנדס. חלק בא עם תעודה שטרם אושרה ע"י רשם המהנדסים, אבל הוא בינתיים נרשם כאן ונכנס לסטטיסטיקה בתור שכזה. הוא הדין ברופאים ובכל מיני בעלי תוארים. המספרים בדרך כלל לא רחוקים מהמציאות, יתכן שהם מעט מופרזים ולאחר מכן באים שנויים, אבל זה האלמנט שנוזק בסופו של דבר להסבה מקצועית ולטיפול שלנו, כך שמבחינה זו אולי צריך הערה כללית, שזה במיון ראשוני, אבל מבחינה תכליתית זה האלמנט שאנו מטפלים בו. גם אותו מרפא השניים שמשרד הבריאות עושה לו קורסים ומסמיך אותו נכלל בקטגוריה זו שבה אנו מטפלים.

ד"ר דיציאן:
אני מוכרח להגיד שיש כאן אי-דיוק משווע. האי-דיוק נוצר בזה שמתוספים על ציבור האקדמאים גם ישראלים שהם אקדמאים על פי כל הסטטיסטיקות. כאן אנחנו לא מדברים על פול-אקדמאים.

ש.א. אלמוזלינו יו"ר:
אנחנו עדיין לא הגענו לנקודה זו. קודם כל אנו דנים ב-43% אקדמאים מקרב בעלי משלח יד. אנו ניגשים עכשיו לפירוט.

ע. ברור:
אני מציע לציין כי זה כולל בעלי מקצועות מדעיים, אקדמאים, חופשיים וטכניים, כפי שזה מוגדר ע"י הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ח"כ מויאל:

המספרים האלה הם בהחלט משמעותיים ומובנת הרגישות של ח"כ דיציאן ושל חברים אחרים.

יצא לי פעם לטפל בנושא התואר האקדמי הניתן אצלנו ומה שקוראים אקדמי בארה"ב ובארצות שונות לא אותו הדבר, ובפרט כשמדובר על מדעי החברה והרוח. הופיעה איזו קבוצה לפני כשלוש שנים עם תוארים, הם בדרך כלל עברו בי"ס טכני לכלכלה לאחר בי"ס תיכון והם מקבלים תואר ע"י איזו מיכללה אוניברסיטאית. כשעלו לישראל אמרו שהם כלכלנים וצריך לקבל אותם למקצוע הכלכלה. חברים שלנו במקצועות החברה והרוח סרבו לקבל אותם מפני שהשכלה שלהם לא היתה השכלה פורמלית כלכלית ונוצרה איתם בעיה לא קלה והתערבה התאחדות עולי רוסיה לטובתם, שכן הם הביאו איתם תעודה של כלכלנים. מכאן נובע הבלבול הרב והוא נוגע גם למדעי הרוח וגם למורים. העניין הזה בוודאי מנפח את המספרים. על פי המקובל אצלנו אינם נחשבים לאקדמאים. לכן בשאלה רוצה להגדיר ואומר 43%, אולי כדאי לפי המושגים שלנו לומר בעלי תואר אקדמי או תואר אקדמי למחצה.

ד"ר דיציאן:

אני יכול לתת דוגמא מחיי הארץ. היה קיים בי"ס תיכון מונטיפיורי שהיה שם זיוף

תעודות וכל מיני דברים כאלה. אני יכול להבטיח לכם שעשרות מהתלמידים האלה שבקושי גמרו בי"ס תיכון, נכנסו באמריקה ישר לאותו השלב אחרי בי.אי מפני שמה שהם גמרו פה נחשב בארה"ב לתואר אקדמאי.

ש.א. אלמוזלינו היו"ר:

על ה נקודה הזו כבר היה ויכוח, ולמעשה זוהי נקודה בסיסית וחשובה מאד היה ויכוח

אם אנחנו לגבי העולים שבאים עם התעודה שיש בידם, האם אנחנו יכולים לערער על כשירות התעודה אם היא אקדמאית או לא אקדמאית, אם היא מקנה לו תואר אקדמאי או לא מקנה לו תואר אקדמאי. אם יש לו הידע הראוי לתעודה הזאת, זהו ויכוח יסודי בהחלט. אני לא מציעה שנפרט את ההגדרה אקדמאית, אבל צריך להגיד את הדברים כפי שהם ולא לנפח לא לגבי האחוז של האקדמאים ולא לגבי המספר. אנשי משרד העבודה ניסו להעמיד את הדברים באור הנכון בכדי לא ליצר אשליה שהאחוז כל כך גדול וזה יוצר בהלה גדולה.

ח. שמעוני:

אני חושב שכבוד היו"ר נתנה פתרון מצוי, אם נכתב אקדמאים עפ"י הקריטריונים

שבארצות מוצאם זה נותן את התשובה ההולמת.

ה. זיידל:

ברגע שאנו נותנים נתוני משרד הקליטה אנחנו נצטט אך ורק נתונים של משרד

הקליטה. בנושא העליה והקליטה האחריות היא של משרד הקליטה, ובעניין זה ההסתדרות במשך כל השנים הסתמכה על מספרים של משרד הקליטה. לכן לפי דעתי צריך להמשיך ולהסתמך על זה. תאמינו לי שגם בין האוניברסיטה והטכניון יש גם כן הבדל בסטטיסטיקה, לכן אנו מוכרחים להחליט באיזה משרד אנו בוחרים. מאחר ואנו דנים בקליטת עליה אנו צריכים למסור לפי נתוני משרד הקליטה ולצטט אותם. אנו לא יכולים להיות ועדת תאום בין המשרדים השונים. למשל ועדת השרותים הציבוריים דנה בסוגיה של רופאים ומרפאים שיניים. שם גם כן יש ויכוח בין משרד העבודה ובין משרד הקליטה. בכל מקום יש ויכוח על נתונים סטטיסטיים. אני מציע שמאחר וכל מיני חוקרים מוסרים כל אחד מספרים אחרים, הועדה מוכרחה לבחור נתונים של משרד אחד בלבד, או שבכלל לא נמסור נתונים.

ש.א. אלמוזלינו - היו"ר:

גם לגבי הנתונים של משרד הקליטה כשהתחלנו לברר מסתבר שצריך להבהיר, מסתבר שזאת

לא הכוונה המוצהרת ואלה לא האחוזים הנכונים לגבי אקדמאים. עכשיו מסתבר שצריך להוסיף פרטים שיבהירו את התמונה האמיתית. כמוכן למשרד העבודה איכפת, שכן הוא צריך להיות אחראי גם על התעסוקה ועל הנעשה במשק. פה צריך להיות תאום בין הנתונים, לא צריך שיהיו עליהם חילוקי דיעות כי אם ניתן נתונים מסוימים ומחר יבואו ויגידו שאינם נכונים זה יהיה מכוונת? לא למשרד הקליטה מכוונת ולא לנו מכוונת. טוב שהתעוררה השאלה ואנו מבררים ונגיע לדבר מוסכם על כולם ואשר לא יעורר ויכוח.

ד. כוכבי:

המקור המוסמך לנתונים סטטיסטיים עפ"י חוק המדינה זה הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה אין חילוקי דיעה על זה שמכלל האוכלוסיה בארץ 90 אלף הם בעלי השכלה מ-16 שנים ויותר. כוח העבודה שלנו הוא מליון מאה אלף בערך. יש לזה משמעות כשאנו אומרים שאתו האקדמאים המועסק במשק הוא 18% או 7%. יש לזה השלכות לגבי קליטת העליה ופיוזורה. איפה הם מועסקים עפ"י אחוזים ולכן אי אפשר לקבל את זה בנקל.

ח"כ מויאל:

אני חושב שועדת הכנסת צריכה מאד לדייק בנתונים שהיא מביאה ולכן גם הייתי מאד רגיש לנקודה זו. אני מציע לנסח זאת כך: לפי נתוני משרד הקליטה שנמסרו לוועדה עלה בשנים האחרונות ציבור אקדמאים מקרב העולים במספר ניכר, ביניהם 2500 מהנדסים, 1100 רופאים. אני מציע לא לנקוב ביותר מספרים. מדעי החברה והרוח זה לא תוארים אקדמיים.

ש.א.אלמוזלינו - היו"ר:

אינני חושבת שאנו צריכים לברוח מהנתונים המדויקים. האם נמצאים בידיכם מספרים של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה?

ד"ר דיציאן:

אם לבטא את המציאות, אז הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה יש בה ציון מיוחד: מהנדס, ארכיטקט, הנדסאי, טכנאי.

ע. ברור:

מספרים שנמסרו ע"י המשרד לקליטת העליה שנמצאים איתי אלה מספרים מוסמכים של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה ולכן כל מה שנאמר כאן מהימן גם מבחינת המשרד וגם מבחינת הגורם המוסמך לכך הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה. אני גם אסביר את ענין הטכנאים. זאת הערה ראשונה. הערה שניה: ענין 18% הוא נושא שאפשר לקבל אותו בשנתון המרכזי לסטטיסטיקה ואני אעמיד את הנתון הזה לרשות יו"ר הועדה, על מנת שאפשר יהיה גם את הנושא הזה להכניס בצורה מהימנה אם רוצים להמנע מטעויות. הערה שלישית: ההגדרות של מהנדס או בעל מקצוע אחר כאן הן כהגדרות המקובלות בלישכה המרכזית לסטטיסטיקה לגבי כלל בעלי מקצועות, בעלי משלה יד בארץ במסגרת כלל המפקדים שנערכים על ידם. הערה נוספת נוגעת לענין כלכלנים הנקראים בברי"מ ובארצות מזרח אירופאיות אחרות וח"כ זיידל במסגרת ההסתדרות טפל בנושא. שם מדובר בטכנאי כלכלה שאצלנו בנתונים אינם מופיעים כבעלי מקצועות מדעיים ואקדמאים, אלא הם מופיעים בחוס בעלי המקצועות הטכניים והם היום נחשבים כבעלי מקצועות דוגמת מנהלי חשבונות וכיו"ב וידוע היטב כל המאבק סביב הנושא שלהם. כך שמבחינה זאת אינם כלולים תחת מסגרת האקדמאים. לענין מרפאי השנים, כאן הכוונה לדובנוי-ברץ' שאחרי תקופת הכשרה שנעשית במשך שנה הם מקבלים רשיון לעסוק בריפוי שנים בישראל. על פי החוק בישראל מאז 1974 אי אפשר להקנות תואר מרפא שנים לאף אחד, נותנים להם את התואר מוסמך לעסוק ברפואת שנים. עכשו נמצאת בדיון בוועדת שרים לעניני חקיקה הצעת החוק החדשה תקון פקודת רופאי השנים, ובמסגרת הצעת חוק זו ימצא סוכית הפתרון גם לבעית מרפאי השנים ששם מוצא שאחרי תקופת הכשרה של שנתיים גם הם יוכלו לקבל רשיון לעסוק ברפואת שנים.

ש.א.אלמוזלינו - היו"ר:

אני מציעה שמשרד העבודה יחד עם משרד הקליטה ישבו יחד, יעדכנו את המספרים הללו ויביאו לנו מספרים מעודכנים. אני לא רוצה שניתן מספרים שיש עליהם חילוקי דיעות בין המשרדים.

א. כהן:

פה הציגו את הענין כאילו יש שוני במספרים ואין זה נכון. יש שוני בטרמינולוגיה, מה אנחנו כוללים באיזה קבוצה. כמשרד הקליטה המציג כאן 43% מתוך בעלי משלה היד זה מדויק, אלא שאותה קבוצה שהם מונים אותה כוללת מקצועות שבמדינת ישראל אינם מקובלים כפרופר-אקדמאים. זה כולל אמנים, מוסיקאים, רבנים וכו'. יש חוברת של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה משנת 1973 ובה מופיע פירוט המקצועות ואפשר עפ"י הקריטריונים לבודד את המקצועות שבהם אתם מעוניינים.

ש.א.אלמוזלינו - היו"ר:

לנו אין שום קריטריונים, אנו לוקחים מה שאתם נותנים לנו. לכן אנחנו רוצים שהמספרים שאתם מוסרים לנו יהיו מדויקים ולא יהיה עליהם שום ויכוח. הצעתי לסדר היא שלא נעסוק היום בנושא הזה וישבו ויבדקו את המספרים.

ד"ר דיציאן:

הצעתי היא להפסיק את הויכוח ואת הדיון בנושא בכלל. לדעתי המסקנות שאנו מביאים מבוססות על הנתונים האלה, ואם הנתונים לא נכונים גם המסקנות לא נכונות.

ש.א.אלמוזלינו - היו"ר:

זאת לא, אנו נעבור על הטייטה ונראה שמא יש עוד נקודות לויכוח או שאפשר לקבל את הדו"ח כולו או בחלקו כפי שהוא. לגבי המספרים אנו רוצים לקבל לקראת הפעם הבאה מספרים מדויקים ומעודכנים.

מר גוראל:

אני מבקש רק תקון קטן. נאמר שעל המספרים אין למעשה ויכוח. הויכוח הרבה יותר עמוק על ההגדרות למיניהן. אם יש מקום לעשות משהו בין שני המשרדים, על הקלסיפיקציה של המקצועות ובכל מקצוע, ורק אלה יכולים לתת את התמונה הנכונה. הצעתך היא טובה עם התקון הזה. יכול להיות שיש פה ויכוח על דעות, אבל אוי לנו אם אנחנו נגלוש לויכוח על עובדות. על עובדות לא יכול להיות כלל ויכוח. אין מספרים של משרד העבודה ואין מספרים של משרד הקליטה ואין גם מספרים של הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה. היא מוציאה מה שמכניסים. אומרים לה מהנדסים והיא מוציאה מספר שהוא המספר המצטבר של מהנדסים. אבל ההגדרה של המהנדסים שנויה במחלוקת. אתן לכם דוגמא מאד מעשית. כיום, החמישי ביולי, יש מצב שיש ביקוש ל-600 מהנדסים ויש לנו 800 מהנדסים שאין לנו עבורם מקום עבודה. מישו יכול לבוא ובדק לומר כיצד יתכן? המאזן הוא מאתים. ולא כן הוא, כי יש מהנדס ויש מהנדס, לא ברמה המקצועית אלא גם בטיב המקצוע. כלומר, יש פה ענין מאד תכליתי ומעשי. אם צריך לעשות משהו יחד עם הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה להגדיר, לעשות קלסיפיקציה יותר מוחלטת ויותר מדויקת של המקצועות. זה מה שצריך לעשות.

ד"ר דיציאן:

עד כמה שהבנתי את הצעתו של ח"כ שובל הוא התלונן על פיסורי עובדים אקדמאים ממערכת העבודה והוא דיבר על מהנדסים. השאלה שמתעוררת האם אלה באמת מהנדסים פרופר שפיטרו אותם, או ששלחו למפעלים מהנדסים שהוגדרו ע"י משרד הקליטה או מישהו אחר כמהנדסים והתברר שהם לא מהנדסים. לכן ההגדרות האלה יש להן השלכות מרחיקות לכת בכל המסקנות שלנו.

ש.א.אלמוזלינו - היו"ר:

אני רוצה להפנות את חשומת ליבו של ח"כ דיציאן לחוק המהנדסים והאדריכלים אשר ועדת העבודה הכניסה בו תקוף לפני כשנה ועל הנקודה הזו התווכחו הרבה מאד. נדרש אז לתת אפשרות בחוק לאותו מהנדס שבא וטוען שהוא מהנדס, לרשום אותו כמהנדס ולשלוח אותו למקום העבודה, ואמרו שמקום העבודה יוכיח אם הוא מהנדס או לא. יש בידו תעודה שהוא מהנדס, על הרמה אפשר להתווכח. זאת נקודה יסודית מאד.

ה. זיידל:

אני מצטרף לדעתה של היו"ר לבקש משני המנכ"לים לשבת יחד עם הלישכה הסטטיסטית ויגישו לנו מספרים מעודכנים. זה בוודאי יקל על הדיון.

ש.א.אלמוזלינו היו"ר:

בוודאי איננו רוצים לפגוע בעולים וליצר אצלם הרגשה שכאן כביכול מישו מעוניין בא לערער על טיב המקצוע שעליו יש בידם תעודה. אנחנו צריכים להביא את העובדות כפי שהן, והויכוח לגבי הרמה ימצא את ביטויו במסקנות בצורה עדינה מאד. אני מציעה שנעבור הלאה, יכול להיות שיסתבו שיש ויכוח על עוד נתונים וגם אותם נבקש לעדכן, כמו למשל מה שנוגע למשרד מסחר ותעשיה

י. שומרון:

מסקרים של משרד המסחר והתעשיה מתברר שרק 2% מן העובדים בתעשיה הישראלית הם אקדמאים לעומת 5-6% בתעשיה בארצות מפותחות אחרות.

ד. כוכבי:

לפי המספרים של הלשכה המרכזית
לסטטיסטיקה מועסקים 12% אקדמאים

בתעשייה.

י. יודין:

אני רוצה להפנות את חשומת הלב של
המנכ"ל לאיזו סתירה שבהגיון בין מספר
של 18% אקדמאים מכלל המועסקים בארץ ו-2% בלבד בתעשייה. אני לא חושב ששני
המספרים האלה יכולים להיות תואמים. לא מתקבל על הדעת שרק 2% מתוך כל
18% נמצאים בתעשייה.

מר גוראל:

אני חושב ש-2% הם לא כל כך מדויקים, אני
לא יודע עד כמה הם משמעותיים לגבי הדיון,
אבל הם לא מדויקים. 5-6% לא קיים בשום מקום רק בארה"ב היגיעו לכוח
טכנולוגי ברמה אקדמית ל-3½% ובארצות אירופה קרוב ל-3%. במדינת ישראל יש
מהנדסים קרוב ל-1½% בתעשייה ואולי אקדמאים במדעים אחרים עוד 1½% וגם כך
לא יוצא 2%. את היתת הכוונה לכוח טכנולוגי - זה לא 2% אלא 1½%, ואם
היתה הכוונה גם לכוח טכנולוגי וגם לאחרים זה קצת יותר מ-2%. גם
ההסתמכות על ארצות אחרות וזה קביעה מאד כוללנית, כי זה שונה בארה"ב
ובקנדה וזה שונה באירופה. כך שכל הסטייטמנט הכוללני איננו מדויק והייתי
מציע לעדכן אותו. אינני יודע עד כמה זה משמעותי לגבינו. אנחנו לפני כשנתיים
אמרנו שאם נוסיף עוד אחוז אחד של מהנדסים וחוקרים מדענים לתעשייה
פתרנו את הבעיה, מבחינה זו הדבר משמעותי וכאן יש לי הערות כשנגיע
למסקנות התכליתיות.

י. יודין:

הענין הוא פשוט, אנו מונים היום בתעשייה
הישראלית כ-250 אלף פועלים. 274 אלף.
אם זה ככה הרי כל אחוז של כוח טכנולוגי זה 2500 איש. בישראל בבעית
קליטת העליה בהרכב כפי שהיא מגיעה ארצה, שאלת עוד אחוז או חצי אחוז
זו שאלה משמעותית מאד. אני לא נכנס לפרוט מדויק של החלוקה המקצועית
בתוך האחוז הזה או בתוך ה-43% שכאן הוזכרו קודם שכוללים חלק מקצועות
אקדמיים בכלל העליה. אבל אילו למשל החברר לנו שהתעשייה הישראלית הייתה
להוסיף עוד 2-3% כוח עבודה אקדמי כדי להשתוות בתעשייה מודרנית לאמריקה
או אירופה, זה גם יעד וגם ממשות מסוימת שעל בסיסה אפשר לעל ולנסח
המלצות. לכן בנקודה זו אני מאד מחשיב בהירות.

ר. דוד:

אינני יכול להוסיף לכם נתונים משום
שאינם נמצאים בידי כרגע. אני מוכן
לבדוק ולהשוות את הנתונים עם משרד העבודה.

ה. זיידל:

אני קראתי את הדו"ח ולדעתי גם מספרים
האלה אינם מדויקים, לפיכך גם ההמלצות
לגבי התעשייה אינן מדויקות. מוכרחים באמת לתאם בין כל המשרדים.

ש.א. אלמוזלינו - היו":

ובכן, גם בנקודות אלה אני מציעה שיבדק
כמה אקדמאים מועסקים בתעשייה בישראל.
ב, במקום שניתן 5-6% לגבי ארצות מפותחות, ניתן פרוט של כמה ארצות
וכמה מועסקים שם אקדמאים בתעשייה, דבר שיכול לשמש לנו דוגמא אליה אנו
צריכים לחתור. כאשר תעדכנו את המספר הזה, תוכלו לציין כוח טכנולוגי
כך וכך וכוח אקדמי כך וכך. אנו נבקש למסור לנו א כל נתונים תוך שבוע
ימים.

י. שומרון:

נציגי המשרדים הממשלתיים מסרו כי בשנים
הבאות צפוי עודף ניכר של אקדמאים בישראל
ולפי נתונים שנמסרו ע"י נציגי ההסתדרות קיים כבר מחסור במקומות עבודה
לכאלף מהנדסים שמהם 85% הם עולים חדשים.

ש.א. אלמוזלינו - היו"ר:

אנו חייבים להמשיך ולברר את כל המספרים
שכן מאחרי המספרים הללו מסתרות בעיות
בסיסיות וכבדות משקל. את כל הנקודות האלה צריך לעדכן מחדש ואני חושבת
שהברור שאנו מקיימים חשוב מאד. לגבי הנקודה אם קיים מחסור במהנדסים
או לא קיים, יהיה מחסור בעתיד או לא יהיה, את הפזמון הזה אנו שומעים

אותו כבר מספר שנים. יש כאלה החוששים שבעתיד לא תהיה מספיק תעסוקה
למהנדסים ויש כאלה שאינם חוששים מזה. גם בנקודה זו אנו רוצים לשמוע
את ההערות שלכם. אנחנו יודעים שהדעות בנקודה זו חלוקות מאד והיינו
רוצים לדייק ככל האפשר.

מר גוראל:

אין ספק שחזוי מחסור באקדמאים למיניהם
במקומות העבודה, כאשר זה מתחלק פחות
או יותר 50% במקצועות טכנולוגיים ו-50% במדעי החברה והרוח. אין שום ספק
שעודף ההיצע על הבקוש תלוי במימדי העליה. אני לא יודע מאיפה ההסתדרות
לקחה את הנתונים, לפי מיטב ידיעותי אינה כל כך עוסקת בנושא זה, אבל האמת
שיש עכשיו ביקוש ל-600 מהנדסים שאנו לא יכולים לספק אותם, כי המהנדסים
שנמצאים אצלנו אינם בדיוק אותם מהנדסים מבוקשים. נמצאים כ-700-800
מהנדסים רשומים לבקוש עבודה שמהם כ-700 עולים חדשים. הבעיה היא קודם
כל של התאמת הידע המקצועי למבוקש. על כן יחד עם משרד הקליטה אנו מאד
מפתחים שורה של פעילויות שסכמנו עליהם. הקמנו צוותים בשדה שהולכים יחד
למקומות העבודה, מבררים בדיוק את הדרישה המדויקת ומתאימים במקום ללא
הצורך לקבל אישורים, כדי להמנע מהביורוקרטיה המקובלת שהיתה אמנם מוצדקת,
אבל אנו מנסים להתגבר עליה. נוסף לכך אנו עכשיו מתוכננים להסב את
מקצועם של כ-1500 איש להסב את מקצועם במשך השנה השוטפת. מדובר כמעט
בכל המקצועות: תמחירנים, מתכנתי מחשבים, מנהלי שיווק, מנהלי מחלקות
בכלבו למיניהם - בשקם היו לנו כבר מספר קורסים כאלה ובמשך, הנהלת
חשבונות, כל אותם המקצועות שיש להם ביקור. לדוגמא: בא כלכלן לכלכלה
מרכסיסטית-לניניסטית ובמדינת ישראל אין כל כך מה לעשות עם הידע הזה.
אנחנו מתאימים אותו טיפ טיפה לכלכלה סוציאליסטית. בתחום הטכנולוגיה
כבר אמרתי מספר פעמים, באים מהנדסי יערות, מהנדסי פטריות ולנו אין צורך
במקצועות כאלה, אז מתאימים להם מקצוע עד כמה שאפשר, וזה מה שאנו עושים
הלכה למעשה. שרי העבודה והקליטה ישבו יחד ומשתדלים עד כמה שאפשר
לצמצם את ההכרחים הביורוקרטיים, ויש לנו בענין זה נסיון מהלשכות
לחיילים משוחררים, ויש רצון במהירות האפשרית גם ליישם מקצוע וגם
ליישם עבודה. לגבי עולים לא אקדמאים אין כמעט בעיות.

ש.א. אלמוזלינו - היו"ר:

לגבי המספרים אמרנו כבר שיש צורך לעדכן.
אני לא מציעה להשתמש במספרים של גורם
נוסף כמו ההסתדרות, כידינו מספרים של משרדי הממשלה ועליהם נסתמך. נקודה
שניה שצריכה לבוא כאן לביטוי היא הבעיה של עודף אקדמאים או מחסור
באקדמאים, כי לזה יש השלכות ומסקנות לגבי התביעות וההמלצות שאנו רוצים
אח"כ לגבש כמסקנות. מצד אחד נאמר שיש מחסור ומצד שני יש אפשרויות
התאמה וכו'. זו תקודה שעליה המחלוקת למעשה.

מר גוראל:

אני מודיע במפורש בצורה שלא משתמעת
לשתי פנים, שצפוי מחסור במקצועות
מסוימים. אני מציע לחייב את הממשלה לתת עדיפות בעידוד בהשקעות הון
למפעלים המעסיקים הרבה אקדמאים או שהרכיב של המידע לתעסוקת אקדמאים
הוא גבוה, כי אחרת נדמה לי שעשינו מעט מאד ואי אפשר להכניס יותר מים
לכוס, כי ככל שזכנים יותר ישפך יותר. זה צריך להיות המוטו העיקרי
במסקנות היישומיות התכליתיות. יש מרכז להשקעות, משקיעים המון דברים
ואינני רוצה לזלזל בשום מפעל כי כל מפעל מספק תעסוקה וכל מה שנוחן
תעסוקה טוב לנו, באיזו מידה הדבר מוצדק מבחינה משקית זה דבר אחר,
אבל לא יתכן ליסוד עוד מפעלים שלא יהיה להם כוח אדם, וכיום אנו עומדים
על ביקוש של עשרת אלפים איש שאיננו יכולים להיענות לו ועיקרו בתעשייה
במקצועות מסוימים ושם ניתן עוד הון ממשלתי בתנאים טובים ובריבית שלילית
לעידוד השקעות, ומפעלים שהמדינה זקוקה להם נחפש מוצא איך לשלם קרן
אבטלה. מחצית מאלה שמקבלים עכשיו קרן אבטלה הם אקדמאים. זה העיקר של
כל הענין הזה.

ח. שמעוני:

אז הפתרון הוא לא בהקמת מפעלים נוספים
כי אם חקים מפעל עתיד מדע ככל שיהיה,
הוא יהיה זקוק לכוח עבודה נוסף. הבעיה היא איך להכניס מהנדסים ואקדמאים
לתוך מפעלים קיימים, כאשר אומרים שהתוחלת של תעסוקת אקדמאים לא היגיעה
לנקודה הרצויה. זו הבעיה.

ה. זיידל:

במשך שתי ישיבות קימנו דיון על הנושא שהעלה עכשיו מר גוראל ושמענו אינפורמציה והצעות ממשרד מסחר ותעשייה. אני גם מבין שמנכ"ל משרד הקליטה מקבל לידינו את העניינים רק עכשיו. אני מציע ששניכם תקבלו את הפרוטוקולים של הדיון בנושא הזה. דבר שני, אני מציע שגם משרד העבודה, גם משרד הקליטה וגם משרד המסחר והתעשייה יעיינו בסיוטת המסקנות בנושאים אלה, ולישיבה הבאה יבואו עם הצעות נוספות או הצעות משלימות ביחד עם המידע המדויק, כדי שאנחנו נוכל לסכם סופית. המצב הוא חמור ביותר. כולכם יודעים שיש פיטורים הי מבחינת הגיל, הן מסיבות עונתיות ואחרות. מוכרחים לשבת יחד ולנסות לפתור את כל הבעיות ואין אלה רק בעיות מקצועיות. יש מחזוריות של זמניות. למשל יש מאה מליון דולר לנושא הפיתוח ושמענו מהשר שכמעט לא הוציאו את הכסף הזה ולי יש בסעיף זה כמה הצעות. אולי חלק מהכסף ילך לפיתוח אותם הענפים עליהם דברתם היום כדי שאפשר יהיה להעסיק מהנדסים. אני מציע שתעיינו בהצעות ואח"כ תביעו את מסקנותיכם כדי שנוכל בישיבה הבאה לסכם.

מר גוראל:

בקשר להרחבת התעסוקה של מהנדסים במפעלים קיימים הן במסלול היצור ועוד יותר ממסלול המחקר השמושי, אנחנו פעילים. האמת היא שיש קרנות של עשרה מליון ומאה מליון והיו שתי ועדות שעבדו לפי דעתנו לאט ומשום כך השרים ואנחנו עיבדנו תוכנית פעולה ולמעשה בודקים כיצד פועלת התוכנית הזו וכיצד יש לתקן אותה. הנושא החשוב הוא להוסיף עוד נדבך למאה מליון, כיצד להביא מהנדסים למפעלים קיימים. בעניין זה אנו פעילים. בפניכם מצוי מסמך המעיד על מה שעשינו לאחרונה. מה שעשינו אינו מסיט את מחשבותינו גם מכיוונים אחרים. הגענו למצב שבו צריך לדאג למה שיהיה בעוד שנה ושנתיים ובעוד חמש שנים. המצב שיהיה יוכל להפתר רק אם אנחנו נכז את מרבית ההשקעות במפעלים אשר יעסיקו מספר אקדמאים מכריע, כי אחרת יוצא שמועסק אקדמאי אחד על 17 עובדים. פירוש הדבר שכך תבנה מפעל שספק אם יהיה בו מספיק כוח אדם כדי להעסיק אקדמאי אחד. לכן צריך לעודד את ההשקעות מנקודת מוצא של העסקת אקדמאים וזה יפתור את הבעיה. זה צו השעה כיום.

אני מציעה שהתוכנית שהוסכם עליה ב-2.7 תוסבר לנו ע"י מר שרמן.

ש.א. אלמוזלינו - היו"ר:

מר שרמן:

המגמה הן של משרד הקליטה והן של משרד העבודה היא לרדת למטה לשדה ולבדק בדיוק את המקומות באופן קונקרטי. אני צרפתי פה רשימה עם רשימת מהנדסים שסוכם עליהם וחלק מהם כשיר בקורסים, חלק נכשיר במקום כאשר נעודד את המפעל ויש התחייבות לקלט אותם לאחר תקופת ההכשרה. אלה דברים מסוכמים סופית. אם למשל מופיעים כאן 50 מהנדסים של משרד השיכון - זה כתוב בתוכנית הבניה, במקורות 12, 20 בכפר סבא, חברת החשמל 12, פיתוח גיהות 25 מהנדסים. זה כולל הכשרה, הסבה ולאחר מכן הם מתקבלים לעבודה על פי התנאים המקובלים בכל מקום ומקום. רשות הנמלים ומשרד התקשורת 40 מהנדס. פה גם נתנו רשימת מפעלים שאיתם עדיין לא סוכם סופית כמו סולל בונה, התעשייה, מפעלים איזוריים בהתישבות, חברה לפיתוח תעשיות. גוראל אמר שעד שנת 74 מתוכננים קורסי הסבה ל-2192 עולים. אלה הם מספרים משמעותיים מאד. לגבי הקרן של עשרה מליון, עד סוף יולי נקלטו 132 בתוך הקרן הזו ויש מ"מ לגבי עוד 200 איש נוספים בפרויקטים שונים. אוניברסיטת בן-גוריון, אוניברסיטת ת"א וטכניון חיפה, כור מתכת באזור - זה דברים שכרגע מתגלגלים והולכים. זה כולל 670 מהנדסים וזה מספר משמעותי מאד.

ש.א. אלמוזלינו - היו"ר:

אני מציעה שנעדכן גם בנקודה זו ובמסקנות נציין רק את הדברים הללו שסוכם עליהם ואשר הולכים להיעשות. אנו הבאנו כאן טיוטה, ויתכן שכל מה שכתבנו צריך להשתנות בהתאם לדברים שאנו אומרים אותם כעובדות וכבסיס. אני מבקשת מכם לעבור על כל ההצעות האלה ולהעיר את ההערות שיש לכם. אולי תעשו זאת במשותף שני המשרדים וגם את ההערות תחנו במשותף, מה טוב ומה לא טוב ומה הייתם רוצים להוסיף בנושא זה. בקשר לנקודה שהעלה מר גוראל, שיש לתת עדיפות למפעלים שיעסיקו אחוז כזה וכזה של אקדמאים

כאן החלטנו דברים בקשר לנושא הזה והתפתח ויכוח אם אנחנו צריכים להפוך משק של אקדמאים, להסב את המשק למשק אקדמאי, או שאנו צריכים בכל זאת להיות משק שקולט את כל הסוגים, ובמידה שאין מספיק תעסוקה באותם המקצועות לאקדמאים צריך להסב את המקצוע שלהם ולהפנות אותם למקצועות אחרים. זאת נקודה חשובה ויסודית מאד מאד, אי אפשר בצורה כה קלה לבוא ולהמליץ שיחנו העדפה בהשקעות רק לאותם המפעלים שמעסיקים אחוז מסוים של אקדמאים. מה עם היתר? הניכוח הזה מאד יסודי וחלקנו על דעתנו של מר ברוך בענין זה. צריך לחתור לכך שהמשק הקיים יהיה מותאם גם לאקדמאים.

ה. זיידל:

כשאנחנו דברנו על פיתוח המשק בקרית שמונה, על מנת לאפשר קליטת עליה אנו רוצים שני דברים: גם קליטת עולים אקדמאים וגם פיזור אוכלוסיה וגם פיתוח המשק באיזורי הפיתוח והספר. כל הנושאים האלה משולבים זה בזה וגם קבלנו החלטות בהתאם.

ש.א. אלמוזלינו - היו"ר:

גם זו נקודה חשובה מאד, שמפעלים מסוג זה יקומו באיזורי פיתוח ולא רק במרכז הארץ. אני מאד נזהרת מלכלול במסקנות שלנו הצעה כפי שהעלה אותה מר גוראל. אנחנו יכולים בצורה זו או אחרת לתת עדיפות לאיזורי פיתוח בכדי למשוך אקדמאים לשם, אבל להביא הצעה כוללת כזו גם לגבי מפעל שרוצים להקים אותו בת"א רק משום שהוא יעסיק אחוז בזה וכזה של אקדמאים - זאת לא. עוד נקודה, מסקנות הועדה של טריפון נתקבלו לפני שנה, ואני חושבת שלאור התוכניות הכלכליות החדשות הן כבר לא רלוונטיות. יש לבדוק גם את העניין הזה ומה ההשלכות של התוכנית הכלכלית החדשה. אני בזה מסיימת את הישיבה היום.

ועדת הצבירה
משרד המסחר והתעשייה
תל-אביב

הישיבה ננעלה בשעה 11.00

מזכיר

(1974)